

Коалици(таци)ја

Осећај у којој се ситуацији налази Србија, код бирача је био наглашен. Сад се очекује одговорно понашање политичара, да се види да ли ће народ заиста имати онакву власт какву заслужује

Да се странке договоре
(Фото Д. Јевремовић)

сматрају да се парламентарна игра, у ствари, води око одређивања главне државне политике. Партије се понекад руководе једним, понекад другим, а понекад и једним и другим принципом или циљем.

Ништа не пролази брже од поверења народа. Ову конвенционалну мудрост спознали су наши политичари на сопственом искуству, јер је већина њих мењала улогу власти и опозиције. У пропорционалним изборним системима исход је вишепартијски систем (а не двопартијски). У вишепартијским системима неминовност су коалиционе владе. Коалициони преговори су важни јер, можда више него и сами избори, одлучују о томе ко ће владати. Један број аутора (Даунс, Рикер) сматра да је циљ коалиција пре свега добијање што више позиција у власти (ресора и министарстава, односно портфеља), уз наглашавање „гвозденог закона пропорционалности” (Де Винтер). Други аутори (Де Сван) указују на значај програмске димензије и

Ако се за изборе може констатовати да је, пре свега, реч о одлуци грађана, формирање коалиција је ствар политичара. Најчешће иза очију јавности. У оној мери у којој је обликовање власти у рукама бирача – они су рекли своје, како излазношћу, тако и расподелом својих политичких наклоности. Грађани немају могућности да утичу на постизборне коалиције, осим претњом да у случају погрешне комбинације могу ускратити подршку на следећим изборима. Транспонованем гласова у мандате, преостаје најтежи и најнеизвеснији део превођења изборне подршке у извршну власт – владу.

Два питања су била највећа недоумица у предизборној кампањи. Прво, са ким ДСС хоће и са ким неће у коалицију. И друго, кога ће ДС предложити за мандатара, поготову од када је народњачка коалиција изашла са својим најбољим кандидатом за ту функцију. Ово друго је у завршници кампање решено, по некима, можда и по цену губитка два одсто гласова за ДС. Понуда бирачима ДС са Ђелићем као кандидатом за премијера добила је 915.014 гласова, а понуда ДСС-НС да то буде Коштуница добила је 666.889 гласова. Да се радило о председничким изборима вероватно би Коштуница победио. На парламентарним изборима одлучује не само личност, већ и програм и екипа. А када је реч о личности, ДС-ов гарант успеха је Тадић, а не Ђелић. ДСС се још увек није изјаснио о коалицији.

Претпоставља се да Г17 неће правити проблем. ДС и ДСС су и 2000. показали шта за Србију значи њихова сарадња и колико и грађане и ове странке може да кошта њихово међусобно надмудривање и сплеткарење. Показало се да партије које стицајем разних околности, а пре свега својом одлуком, остану изван већих коалиција, бивају драстично кажњене: Демократска странка – неуласком у ДЕПОС, Демократска странка Србије – неуласком у коалицију „Заједно” на локалним изборима 1996 (већ само на савезним) и СПО – неуласком у ДОС 2000. године.

Осећај у којој се ситуацији налази Србија био је код бирача очигледно наглашен. Очекује се одговорно понашање политичара, да се види да ли ће народ заиста имати онакву власт какву заслужује и за какву се изјаснио. Нико ме се више не троши време, новац и стрпљење

за поновне изборе, а и главни адути су већ истрошени. Ако неко нема слуха за поруке грађана исказане формалном политичком партиципацијом – изборима, грађанима преостају неформални облици – петиције, протести, демонстрације, штрајкови, али и поново апатија и апстиненција.

Коалиције подразумевају и претпостављају уступке и компромисе, а не апсолутну власт и искључивост. За сада, атмосфера подсећа на дечији програм у којем се каже: Ја теби дајем ништа за нешто, а одговара се контрапонудом, ја теби дајем нећу за хоћу! Како би се рекло у Алану Форду: „Ако каниш победити не смеш изгубити“! Коалиција је пре свега аранжман без губитника и добитника са циљем да, колико је год могуће, сви буду задовољни. Ако се одлуке донесу рационално, странке ће добити, а грађани Србије неће изгубити. У супротном, изгубили смо сви!

Доцент на Факултету политичких наука

Славиша Орловић

[објављено: 31.01.2007.]